

COVID-19

Цифри і факти

23 403 щеплення проведено за минулий тиждень
(на 26,1% більше ніж попереднього тижня)

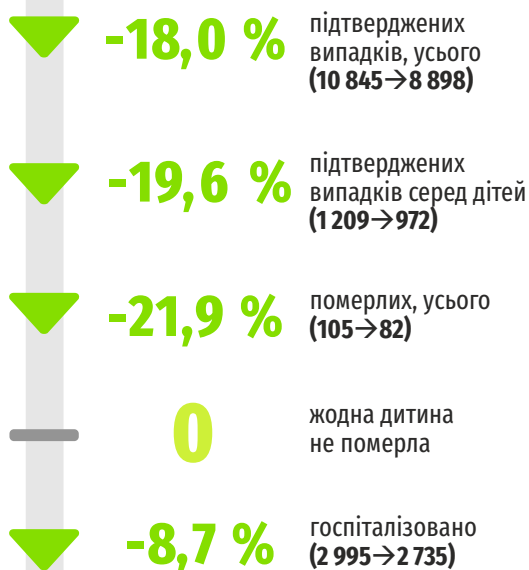
15 484 311 осіб в Україні отримали дві дози
вакцини від початку кампанії

21.04–27.04.2023

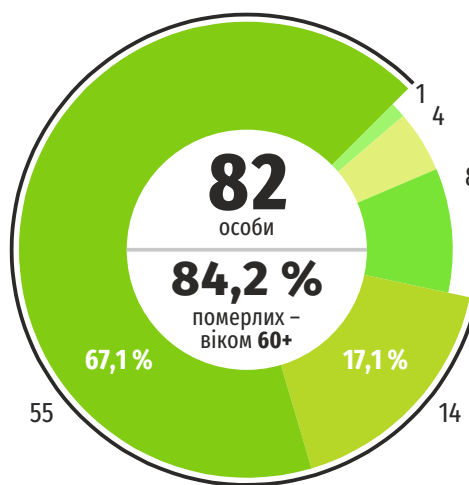
21.04–27.04.2023

на 30.04.2023

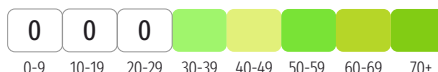
■ Статистика захворюваності

■ Кількість померлих у вікових групах

Вікові групи (років)

■ Показники вакцинації

16 339 028

українців отримали хоча б одну дозу вакцини з початку вакцинальної кампанії

3 185 037

осіб в Україні отримали першу бустерну дозу

306 583

особи в Україні отримали другу бустерну дозу

39 221

особа отримала додаткову дозу вакцини

Джерело: ЦГЗ МОЗ України

■ Новини науки

1. Вакцинація третьою дозою мРНК-вакцини проти COVID-19 зменшує скарги медичного характеру, з якими звертаються пацієнти по первинну медичну допомогу

Вакцинація мРНК-вакцинами проти захворювання, викликаного SARS-CoV-2, була пов'язана як із побічними ефектами, так і зі зменшенням кількості скарг, пов'язаних з COVID-19, завдяки зниженню захворюваності на COVID-19. Науковці мали на меті дослідити, чи мали люди, які отримали три дози мРНК-вакцин проти COVID-19, нижчу частоту (а) скарг медичного характеру і (б) скарг, пов'язаних із перенесеним COVID-19, при зверненні на рівні первинної медичної допомоги, порівняно з особами, які отримали дві дози.

Для цього вчені в Норвегії провели дослідження з вибіркою з 315 650 осіб віком 18–70 років, які отримали третю дозу через 20–30 тижнів після другої дози, і таку ж велику контрольну групу, яка не робила щеплення. Змінними результатів були коди, як фіксували лікарі загальної практики або лікарі відділень невідкладної допомоги, як окремо, так і в поєднанні з кодами підтвердженого COVID-19.

Як результат, кількість скарг медичного характеру була нижчою в осіб віком 18–44 років, які отримали три дози, порівняно з тими, хто отримав дві дози. Різниця в розрахунках на 100 000 вакцинованих була такою: втома на 458 менше (95% довірчий інтервал: 355–539), м'язово-скелетний біль на 171 менше (48–292), кашель на 118 менше (65–173), серцебиття на 57 менше (22–98), задишка на 118 менше (81–149) і затьмарення свідомості на 31 менше (8–55). Було зафіксовано меншу кількість скарг медичного характеру, пов'язаних із COVID-19: на 100 000 осіб віком 18–44 років, які були вакциновані трьома дозами. Так було на 102 (76–125) менше осіб із втомою, на 32 (18–45) менше скарг зі сторони опорно-рухового апарату, на 30 (14–45) менше больових відчуттів при кашлі та на 36 (22–48) менше випадків задишки. Не було або було менше відмінностей у відчутті серцебиття (8 (1–16)) або затьмарення свідомості (0 (–1–8)).

Тож отримані результати демонструють, що третя доза мРНК-вакцини проти SARS-CoV-2, введена через 20–30 тижнів після другої дози, може зменшити частоту скарг медичного характеру. Це також може знизити пов'язане з COVID-19 навантаження на первинну медичну допомогу.

Джерело: doi.org/10.1186

Контакт-центр
МОЗ України

0 800 60 20 19

Занотуйте собі цей номер для звернень щодо COVID-19 – симптоми, схеми вакцинації, пункти щеплення, COVID-сертифікати

■ Компетентно

ЧИ ПОТРІБЕН ВАМ ВЕСНЯНИЙ БУСТЕР?

Фаховий погляд на це питання від епідеміолога **Кейтлін ДЖЕТЕЛІНИ** – доктора філософії, дослідниці даних, яка працює в незалежному дослідницькому центрі з політики охорони здоров'я та є старшим науковим консультантом низки організацій, у тому числі Центрів з контролю та профілактики захворювань США – CDC. Далі – уривки* з її авторського блогу «Ваш місцевий епідеміолог (YLE)». Головна мета авторки – «перекласти» науку про охорону здоров'я, що постійно розвивається, щоб люди були добре підготовлені для прийняття рішень на основі доказів.

Отже, наскільки терміново треба отримати весняний бустер?

Рівень терміновості, на думку епідеміолога, повинен залежати від двох речей:

1. Фактори ризику

Дев'яносто відсотків людей, які перебувають у лікарні з COVID-19 або з причин, зумовлених COVID-19, не мають бустера бівалентною вакциною, що адаптована під варіант «Омікрон». Ця група має найвищий рівень терміновості.

Якщо восени був отриманий бустер, то людина досить добре захищена проти важкого перебігу COVID-19. Чи зміниться це з часом? Ми не знаємо. США і кілька інших країн не хочуть ризикувати, тому «весняний» бустер вважається допустимим.

Сьогодні в лікарні з приводу COVID-19 є люди похилого віку та/або люди із супутніми захворюваннями. Це означає, що групи з другим найвищим рівнем терміновості

для отримання весняного бустера – це ті, у кого є осінній бустер та:

- особи віком понад 75 років;
- особи віком понад 65 років із супутніми захворюваннями;
- люди з помірний або серйозним імунодефіцитом.

Якщо особа не належить до жодної із цих груп, то рівень терміновості значно знижується. Бустер можна отримати для максимального захисту.

«Якби мені було понад 65 років без супутньої патології, я б це зробила, (прим. – отримала весняний бустер) – зауважує Кейтлін Джетеліна. – Наприклад, за чотири тижні до справді визначної події, яку ви не хочете пропускати, як-от весілля, отримайте бустер. Або зачекайте, щоб отримати бустер з урахуванням появи іншого варіанта вірусу, який викликати занепокоєння, й отримати бустер безпосередньо перед початком хвили».

2. Час

Якщо людина належить до однієї з груп для термінової вакцинації, слід зважити на час, який минув або після інфікування або після отримання останнього щеплення.

- Якщо понад 6 місяців тому: необхідно зробити весняний бустер негайно.
- Якщо 4–6 місяців тому: варто запланувати візит у пункт щеплення, але поспішати не потрібно.
- Якщо менше ніж 4 місяці тому: можна почекати. Але не надто довго, аби було достатньо інтервалу часу для отримання осіннього бустера.

*Переклад оригінального тексту адаптований для кращого сприйняття читачем в Україні без зміни смислу та ключових ідей.

Прочитати в оригіналі:

yourlocalepidemiologist.substack.com/p/do-i-need-a-spring-booster?utm_source=substack&utm_medium=email

■ ВООЗ

Одночасне введення вакцин проти COVID-19 із вакцинами проти інших інфекційних хвороб

ВООЗ рекомендує країнам розглянути можливість одночасного введення вакцин проти COVID-19 (включаючи вакцини, що адаптовані під варіанти) із сезонними вакцинами проти грипу, якщо це епідеміологічно виправдано. Ґрунтуючись на результатах кількох досліджень одночасного введення вакцин проти COVID-19 та досліджень одночасного введення інших вакцин для дорослих, **вакцини проти COVID-19 можна вводити одночасно або в будь-який час до чи після інших вакцин для дорослих і підлітків, у тому числі живих атенуйованих, інактивованих вакцин, вакцин з ад'ювантом або без**

нього. Те саме стосується вакцинації матері вакцинами, рекомендованими під час вагітності.

При одночасному введенні вакцини їх слід вводити в різні місця, бажано в різні кінцівки.

Рекомендується продовжувати фармаконагляд. ВООЗ прагне до впровадження всіх вакцин, включаючи вакцини проти COVID-19, на основі доступності щеплень у різних вікових групах. Такий програмний підхід допоможе досягти більшого охоплення вакцинами, підвищить ефективність впровадження вакцин і захистить системи охорони здоров'я.

Джерело: www.who.int

«Гарячі» запитання

Чи можна вводити вакцину проти COVID-19 в один день із вакциною АДП-М?

В Україні вже схвалені одночасне введення вакцини проти грипу та проти COVID-19. З іншими вакцинами наразі схвалено інтервал для введення –14 днів. Водночас є винятки, які визначають, що вакцина АДП-М може бути введена одночасно з вакциною проти COVID-19. Такими ситуаціями можуть бути:

- коли існує ризик того, що особа не отримає рекомендовану за віком або пропущену дозу через обмежений доступ до медичних послуг або з іншої причини;
- коли особа потребує прискореного графіка вакцинації під час планування подорожі або перед проведенням імуносупресивної терапії чи трансплантації;
- коли необхідно провести екстрену вакцинацію;
- на клінічний розсуд лікаря з урахуванням поточних результатів наукових досліджень.

Більш детально – в позиції HTGEI: phc.org.ua

Чи в Україні ухвалене рішення про застосування п'ятої дози вакцини проти COVID-19, а саме – третьої бустерної дози?

Станом на кінець квітня 2023 року таке рішення в Україні не ухвалене. Проте відповідно до оновлених рекомендацій ВООЗ (www.who.int) країнам рекомендовано розглянути питання про ухвалення рішення щодо використання бустерної дози через 6–12 місяців для осіб, які належать до групи високого пріоритету з вакцинації.

Чи потрібно продовжувати курс вакцинації після перенесеної COVID-19?

Так, після перенесеної хвороби потрібно вакцинуватись. Проведені дослідження свідчать, що рівень повторного зараження та важкого перебігу хвороби у невакцинованих удвічі вищий, ніж у вакцинованих. Згідно з чинними в Україні рекомендаціями, вакцинувати можна через 28 днів від першого дня появи симптомів або отримання позитивного результату тестування.

Який інтервал слід витримувати між першою і другою бустерними дозами вакцини? Які вакцини можна використовувати для бустера?

В Україні другу бустерну дозу вакцини може отримати кожна людина, старша за 18 років – не раніше, ніж через 4 місяці після введення першої бустерної дози. Для бустерної вакцинації, як для першої, так і для другої дози, можна використовувати вакцини CoronaVac (Sinovac), Comirnaty (Pfizer), і Janssen (Johnson & Johnson) після первинної вакцинації будь-якими вакцинами, у т.ч. за змішаною схемою.

Відповідає консультант з експертної підтримки вакцинації проти COVID-19 спільного зі Світовим банком проєкту МОЗ України, голова Національної технічної групи експертів з питань імунопрофілактики **Федір ЛАПІЙ**

■ Новини науки

2. У пацієнтів із розсіяним склерозом, які отримували окрелізумаб, після отримання трьох доз мРНК-вакцини проривні SARS-CoV-2 інфекції мали легкий перебіг

У датському проспективному нерандомізованому контрольованому багаточетровому дослідженні було вивчено частоту проривної інфекції SARS-CoV-2 і особливості перебігу в когорті пацієнтів із розсіяним склерозом (РС), які отримували терапію препаратом моноклональних антитіл проти CD20 – окрелізумаб, перед першим, другим і третім щепленням мРНК-вакциною BNT162b2.

Учасники дослідження отримували окрелізумаб протягом щонайменше 12 місяців до отримання першої дози мРНК-вакцини BNT162b2 та перебували під проспективним спостереженням із січня 2021 року до червня 2022 року.

Із 54 учасників у 32 (59,3 %) ПЛР-тест на SARS-CoV-2 виявився позитивним за період дослідження. У всіх інфікованих учасників спостерігався легкий перебіг інфекції. Після отримання третьої дози вакцини неінфіковані учасники мали вищі середні рівні антитіл порівняно з інфікованими (54,3 BAU/мл проти 26,5 BAU/мл, $p=0,030$). Відмінність в реактивності між спайк-специфічними CD4 + і CD8 + Т-лімфоцитами у двох групах була неістотною.

Джерело: jnnp.bmj.com

3. Інактивовані вірусні вакцини проти COVID-19 забезпечують помірний захист від розвитку COVID-19, дуже хороший захист від пневмонії та відмінний захист від важкої / критичної форми COVID-19

У дослідженні «Реальна ефективність первинної серії та бустерних доз інактивованої вакцини проти коронавірусної хвороби 2019 проти інфекції варіанту Omicron BA.2 у Китаї: ретроспективне когортне дослідження» була проведена оцінка ефективності первинної та бустерної вакцин (VE) проти наслідків інфекції Omicron BA.2.

Дослідження було проведено у 13 провінціях серед тих, хто перебували на карантині в тісному контакті з інфікованими Omicron BA.2. Ефективність оцінювали шляхом порівняння з невакцинованою групою.

Всього було 289 427 тісних контактів з особами віком ≥ 3 років, які мали підтверджений COVID-19, викликаний Omicron BA.2

Скоригована ефективність (aVE) проти будь-якого випадку COVID-19 становила 17 % для первинної вакцинації та 22 % після отримання бустера. Скоригована ефективність первинної вакцинації у дорослих віком понад 18 років становила 66 % проти пневмонії та 91 % проти важкої / критичної форми COVID-19. Скоригована ефективність бустерної дози становила 74 % проти пневмонії та 93 % проти важкої / критичної форми COVID-19.

Джерело: doi.org/10.1093

■ Світова практика

Норвегія

Рекомендації щодо вакцинації на весну 2023 року

Норвезький інститут громадського здоров'я (NIPH) рекомендує людям вікової групи 75 років і старшим та мешканцям будинків престарілих, у яких після останньої дози минуло більше як 6 місяців, вакцинуватися бустерною дозою навесні 2023 року.

Бустерна доза буде особливо доцільною, якщо ви ще не хворіли на COVID-19 і якщо, окрім похилого віку (75 років або старше), у вас є хвороба або стан, що обумовлює підвищений ризик важкого перебігу COVID-19.

Перенесений COVID-19 та проведена вакцинація забезпечує кращий та більш тривалий захист. Тому потреба в новій дозі цієї весни менша, якщо пацієнт хворів на COVID-19 на додаток до проведеного щеплення.

NIPH вважає ймовірним, що рекомендація щодо наступної нової дози для людей похилого віку надійде восени, перед зимовим сезоном 2023/2024. Щоб пройшло достатньо часу до запланованої осінньої дози, інститут рекомендує шукати щеплення у муніципалітеті якнайшвидше та бажано протягом квітня.

■ Nota bene

- Рекомендуємо скористатись можливістю *отримати безоплатний доступ* для українських лікарів до платформи *UpToDate* – провідного глобального клінічного ресурсу доказової медицини.

Для цього слід зареєструватися за посиланням: uptodate.phc.org.ua

Детальніше про механізм реєстрації – на сайті Центру громадського здоров'я: phc.org.ua/uptodate

- Професійний курс із безпеки вакцин для медичних працівників українською мовою презентував офіс ВООЗ в Україні. Курс знайомить із основами фармаконагляду за вакцинами і буде корисним для молодших медичних працівників, акушерів, фахівців громадського здоров'я, фармацевтів, лікарів, спеціалістів програми імунізації та комунікаційників з питань безпеки вакцин.

Записатись на безкоштовний курс можна тут: openwho.org/courses

- Радимо ознайомитись із додатковими корисними джерелами достовірної інформації про COVID-19 та вакцинацію.

1. Все про вакцинацію від COVID-19 в Україні: vaccination.covid19.gov.ua
2. Брошура для медиків «Як розмовляти з пацієнтами про COVID-19» – у каталозі діджитал- та друкованих матеріалів «Спільнотека» від ЮНІСЕФ spilnoteka.org
3. Актуальний перелік пунктів та центрів вакцинації проти COVID-19 – за посиланням: list.covid19.gov.ua

Маєте запитання за темою COVID-19 та вакцинації чи пропозиції щодо наповнення дайджесту – переходьте за QR-кодом і пишіть нам, будемо вдячні за зворотний зв'язок, що допоможе зробити ще кориснішу підбірку в наступних випусках.

Усі випуски дайджесту – за посиланням через QR-код

